

Investment
Opportunities
in Kosovo's
Agribusiness
CONFERENCE
2015

Creating Connections

Povrće

INFORMATIVNA BROŠURA

USAID
NGA POPULLI AMERIKAN
OD AMERIČKOG NARODA

RECURA
FINANCIALS

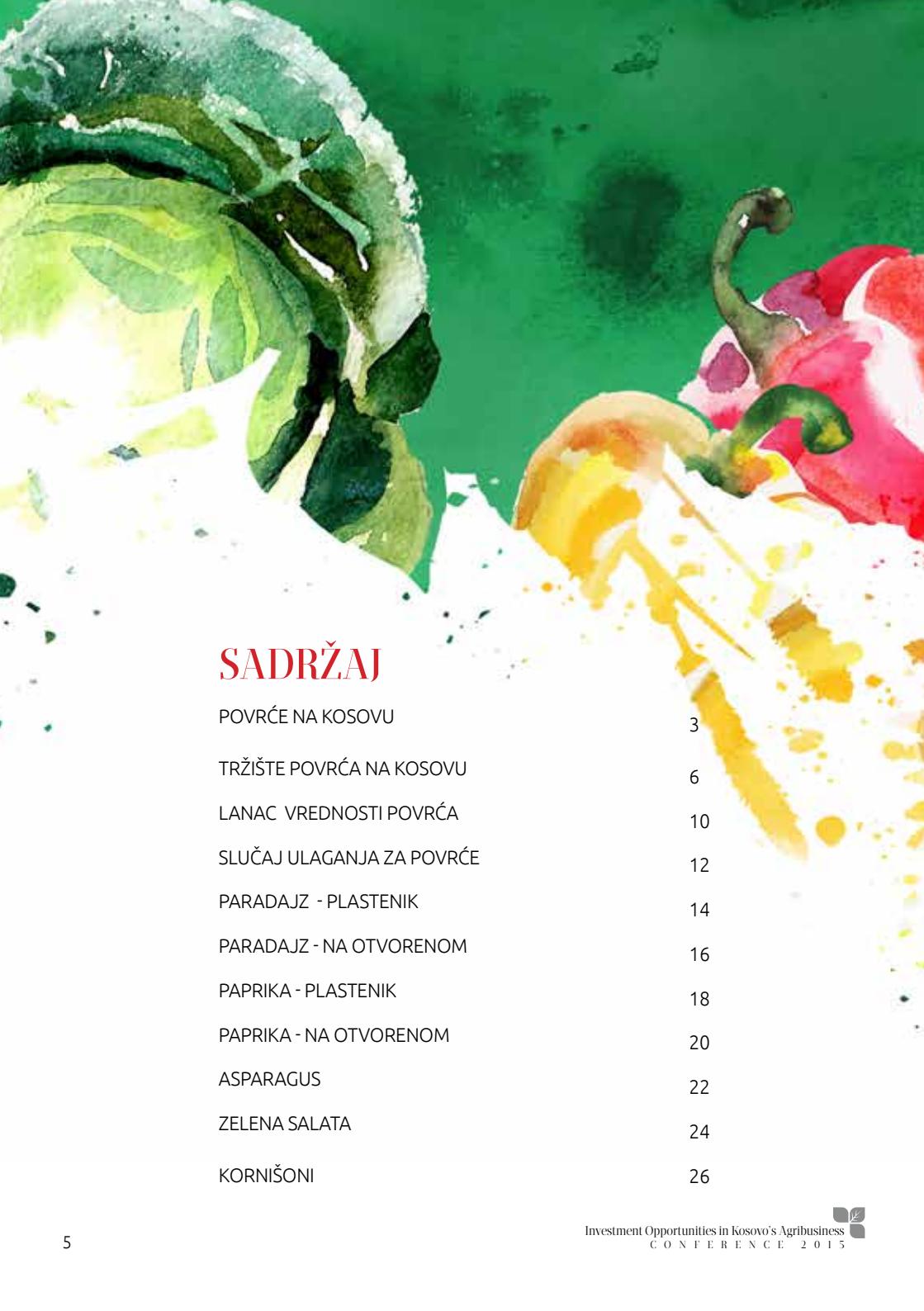

POVRĆE NA KOSOVU

Povrće na Kosovu predstavlja jedan od glavnih poljoprivrednih proizvoda. Od 577,000 ha poljoprivrednog zemljišta na Kosovu, 47% je zasađeno različitim poljoprivrednim kulturama. Od ovog broja, 14,330 ha je zasađeno povrćem. Iako je proizvodnja povrća široko rasprostranjena na Kosovu, i dalje ima mnogo prostora za nova ulaganja u ovaj podsektor i njegov razvoj.

Proizvodnja povrća na Kosovu je uglavnom sezonskog karaktera. Dominantan oblik gajenja povrća je gajenje na otvorenom, sa značajnom orientisanošću proizvođača prema komercijalnoj proizvodnji, uglavnom posvećenoj lokalnim pijacama. Proizvodnja povrća u zaštićenim uslovima, uključujući i plastenike je još uvek u povoju, i još nije razvijena u meri u kojoj može da snabdeva tržište tokom godine, što predstavlja još jednu dobru priliku za ulaganje.

SADRŽAJ

POVRĆE NA KOSOVU	3
TRŽIŠTE POVRĆA NA KOSOVU	6
LANAC VREDNOSTI POVRĆA	10
SLUČAJ ULAGANJA ZA POVRĆE	12
PARADAJZ - PLASTENIK	14
PARADAJZ - NA OTVORENOM	16
PAPRIKA - PLASTENIK	18
PAPRIKA - NA OTVORENOM	20
ASPARAGUS	22
ZELENA SALATA	24
KORNIŠONI	26

TRŽIŠTE POVRĆA NA KOSOVU

Potražnja za povrćem na domaćem tržištu, uz nekoliko izuzetaka, nije zadovljena domaćom proizvodnjom, posebno van uobičajene sezone gajenja. Ukupna procenjena potrošnja povrća na Kosovu je 273,000 tona godišnje. Od toga, domaća proizvodnja je oko 235,000 tona, a neto uvoz iznosi oko 36,000 tona. Generalno gledano, ovo daje opštu stopu zadovoljavanja svojih potreba (samodovoljnost) od 86%. Međutim, to može da zavara, jer obuhvata sve povrće. Prema Ministarstvu poljoprivrede, ukupna veličina domaćeg tržišta u evrima, na osnovu cena proizvođača, za povrće je bila 104 miliona evra u 2012.godini. Pored toga, još uvek nedovoljno razvijena izvozna tržišta čine svega 3,5 miliona evra.

Domaća proizvodnja povrća se, uglavnom, sastoji od paprika, krompira, paradajza, krastavaca, tikvi, kupusa, belog luka i pasulja. Odnosi samodovoljnosti značajno se razlikuju , zavisno od specifičnih kultura, kako je prikazano u sledećoj tabeli a vezano za određen broj povrtarskih kultura, na osnovu podataka iz 2013.godine.

Povrće	Ukupna potrošnja količina - tona /godišnje	Neto uvoz - tona/godišnje	Domaća proizvodnja – tona/godišnje	Stopa samodovoljnosti
Paprike	80,891	7,963	72,928	90.2%
Paradajz	31,016	13,724	17,291	55.7%
Cucumber/Gherkins	51,923	5,373	46,550	89.6%
Zelena salata	466	166	300	64.3%
Asparagus	12	2	10	83.3%

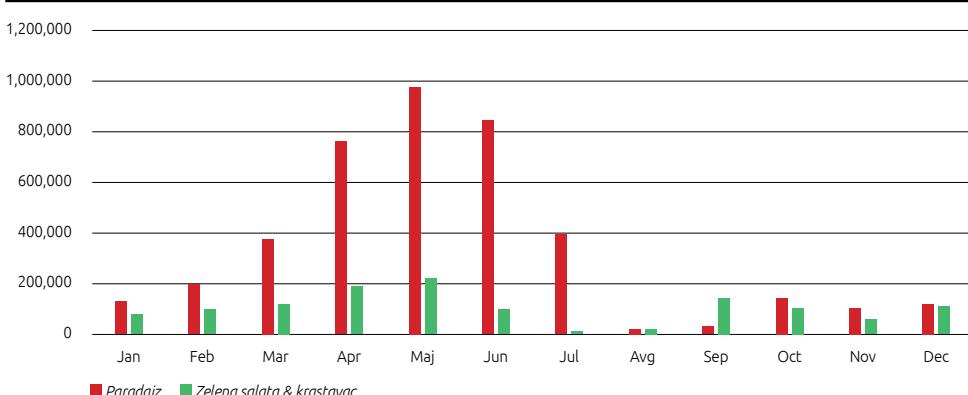
Od svih velikih količina povrća, postoje mogućnosti za zamenu izvoza putem ulaganja u Kosovo. Industrijska proizvodnja, posebno u zaštićenim uslovima (plastenicima) ima ogroman potencijal, a naročito van sezone. Najveći potencijal za zamenu uvoza i zadovoljavanje potražnje domaćeg tržišta leži u paradajzu, kod kojeg je potencijal lokalnog tržišta najveći, sa 13,724 tone godišnje. Osim toga, industrijska proizvodnja van sezone, uključujući i korišenje skladištenih kapaciteta, otvaraju mnoge dodatne mogućnosti za izvozna tržišta.

Intenzivna proizvodnja i kapaciteti za hladno skladištenje koji omogućavaju snabdevanje van sezone , skupa pružaju lepu tržišnu priliku da se, kako je prikazano u sledećoj tabeli, ulaže u brojne izabrane kulture.

Povrće	Ukupna vrednost domaćeg tržišta po poljoprivrednim cenama – U evrima	Vrednost domaće proizvodnje po poljoprivrednim cenama – u evrima	Potencijal za nadomeštanje uvoza – U evrima
Paprike	57,600,000	54,600,000	3,000,000
Paradajz	12,600,000	9,300,000	3,300,000

U smislu sezonalnosti uvoza, uvoz je vrlo mali tokom vrhunca perioda proizvodnje koji počinje krajem jula i traje do oktobra; veliki uvoz leti pokazuje kako domaća potrošnja u ovom periodu daleko premašuje domaću proizvodnju.

PODACI O MESEČNOM UVODU KVARLJIVOGL POVRĆA

Prosečna mesečna vrednost uvoza paradajza, zelene salate i krastavaca tokom proteklih 4 godina

Glavne povrtarske kulture koje su obrađene su paprika, krompir i kornišoni, sa manje preradjivanim kulturama, uključujući paradajz i kupus.

Prema podacima iz 2014.godine, postoji oko 67 firmi za preradu voća i povrća, koje se obično bave preradom i voća i povrća. Na osnovu ankete, oko 73% proizvoda se nabavlja na domaćem tržištu a 27% se uvozi. Aktivne preradivačke firme prijavljuju da, trenutno, koriste svega 50% svojih instaliranih kapaciteta, ostavljajući prostor za dupliranje potražnje iz preradivačkog sektora, ne računajući nove tržišne učešnike i dodatni kapacitet za ulaganja. Prema podacima istraživanja koje je uradio projekat za hortikulturu Kosovo (PHK, 2012), Kosovo godišnje uvozi oko 12.3 miliona evra u prerađenom povrću. Pored toga, Kosovo izvozi oko 1 milion evra u prerađenom povrću. Zbog povoljnijih uslova životne sredine i vrlo jeftine radne snage, prikazani podaci pokazuju da postoji mnogo dodatnog tržišnog potencijala kod prerađenog povrća, koji bi i dalje mogao da raste, pod uslovom da postoji povećana domaća proizvodnja i snabdevanje.

Potencijal domaćeg tržišta, čak na sadašnjem nivou potrošnje, pokazuje da generalno postoji potencijalna zamena uvoznog tržišta za povrće , od 14.4 miliona evra godišnje.

Trgovinski bilans za povrće je negativan u svim godišnjim dobima. Podaci pokazuju da svo od većim delom uvezenog povrća jeste povrće koje se uzgaja na Kosovu, što pokazuje da postoji veliki potencijal za zamenu uvoza.

GODIŠNJI TRGOVINSKI BILANS – GLAVNE POVRTARSKE KULTURE U EVRIMA

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Kupus	-519,511	-688,782	-711,569	-896,083	-79,427	-328,713	-557,454
Krastavac	-983,349	-1,329,860	-1,369,068	-1,563,968	-1,607,579	-1,040,789	-1,042,020
Crni luk	-820,023	-1,372,404	-1,070,066	-1,779,241	-260,646	-1,442,969	-1,987,417
Paprika	-1,906,459	-3,138,757	-3,443,961	-4,099,622	-3,233,083	-2,942,445	-3,039,615
Krompir	953,569	1,789,394	1,634,663	1,565,620	-166,758	1,031,832	-227,968
Paradajz	-5,153,048	-4,666,148	-4,695,504	-5,174,122	-5,424,880	-3,013,406	-3,294,371
Drugo	-1,484,868	-3,331,061	-2,547,528	-2,679,876	-5,412,325	-6,204,656	-4,280,825
Godišnji trgovinski bilans – sve povrtarske kulture							
Svo povrće	-9,913,689	-12,737,618	-12,203,033	-14,627,292	-16,184,698	-13,941,146	-14,429,670

Trgovinski bilans (u evrima) za povrtarske proizvode na Kosovu

LANAC VREDNOSTI POVRĆA

Savetnici :

Poljoprivredna savetodavna služba, jedinica za ekonomsku analizu,, RECURA AGRO CENTER, Rahoveci Institute, University of Pristina - Agriculture Faculty, KFVA, KIA, "Ferma Ime" portal, Kosovo Weather Forecast Institute, Sara dhe Meti, Agrovet

Prodavci proizvoda:

Jonathan, Agrodri- ni, Rimida, Agrokop, Semenarna, Fidan- ishtja e Godancit/rasadnik Godancijevih, Fitofarma, Agrounion, Yara, Agrofarma, Yaprak, Pegasus

Sabirni centri/veliki kupci:

Peme e Perime te Kosoves (kosovski prerađivači voća i povrća , PePeKo), Koral, Agroserra, Kelmendi GmbH, Rizona, ETC, Agrocelina, Elkos Group, ASK Foods, Moni, Euro Tac, ABI Progress, Eurofood, Mix Product, Shala Produkt, Fitimi, Ananas Impex, Etlinger, KB Krusha, Kovraga, Rudi, Fjolla.

Pružaoci usluga:

Pro Credit Banka, Raiffeisen Banka, TEB Banka, NLB, Privredna banka i BKT, Asocijacija za finansijske i knjigovodstvene usluge, Recura, KIESA, Sigal osiguravajuće društvo, EDI konsultantska kompanija, FINCA, Advance Global Capital, KEP, Agencija za promovisanje ulaganja, CFF

Poljoprivrednici /uzgajivači:

DST Produkt, Agro Meti, Moni, Hibridi, Ferma, AgroProduct, Agrovizioni, MeAGro, Fresikimi, Agrofreshi, Kasimi, Mamusha, Koop Krusha, Fortesa, Agroplant, Mogilla, Ratishi, Perdrini, Grate e Krushes, Agrokor.

Maloprodajna i lokalna tržišta:

Viva Fresh, Albi, nova zelena pijaca, Interex, Maxi, QTA Arjeta, Emona, Agmia, ETC, Green Market

Veliki prerađivači / sakupljači:

Peme e Perime Kosova (kosovski prerađivači voća i povrća, PePeKo), Koral, Kelmendi GmbH, Rizona, ASK Foods, ABI Progress, Eurofood, Mix Product, Fitimi, Ananas Impex, Etlinger, KB Krusha, Fungo FF, Rudi, Fjolla.

Prodavci na veliko I distributeri:

Osman Fejza, Gazi, Rifat Kameri, Xhevati Zymeri, Remzi Makolli, Granit Krasniqi, Dardan Jupolli

SLUČAJ ULAGANJA ZA POVRĆE

Sledeći delovi predstavlja tipičan slučaj ulaganja, za nekoliko glavnih povrtarskih kultura sa najvećim tržišnim potencijalom.

Ovaj dokument služi samo u informativne i ilustrativne svrhe i ne teži da prikaže stvarne rezultate. On nije i ne treba ga smatrati za savet za investicije ili kao preporuku u vezi sa bilo kojom garancijom ili pravcem delovanja. Mišljenja izražena u ovom dokumentu su sadašnji stavovi do dana pojavljivanja u ovom materijalu i podložni su promenama bez prethodne najave. Razumni ljudi bi mogli da se ne slažu sa ovde iznetim mišljenjima. U slučaju da se dokaže da bilo koja prepostavka ovde korišćena, nije tačna, verovatno je da rezultati znatno variraju. Sve investicije podrazumevaju rizik. Ne postoji garancija da će investiciona strategija postići željene rezultate po svim tržišnim uslovima a svaki investitor bi trebalo da proceni svoju sposobnost da investira na duži period, posebno u periodima tržišne krize. Nije izneto nikakvo zastupanje da će neka računica, proizvod ili strategija postići ili verovatno postići dobit, gubitke ili rezultate slične onima o kojima se govorilo, ako ih ima.

Slučajevi ulaganja predstavljeni ispod su izračunati po hektaru i predstavljaju ilustraciju potrebnih ulaganja, operativne troškove, troškove rada, proizvodnje i prodaje u procesu analiziranja slučajeva ulaganja za svaku kulturu.

Izneti slučajevi se temelje na tipičnim godinama i prirodnim uslovima. Cene proizvoda kao i rezultati prinosa i cene zavise od brojnih faktora, uključujući kretanja na tržištu i učešće i brigu, koje obezbeđuje investitor. Iz sledećih proračuna se ne može izvesti nikakva odgovornost autora. Predstavljeni slučajevi služe u ilustrativne svrhe, sa namerom pružanja indikacija za mogućnost ulaganja.

PARADAJZ

PLAŠTENIK

UČEŠĆE

POTREBNA ULAGANJA

Ulaganja	Ukupno
podizanje plastenika	€ 150,000
sistem za navodnjavanje	€ 1,200
UKUPNA POTREBNA ULAGANJA	€ 151,200

OPERATIVNI TROŠKOVI

Operativni troškovi	1.godina	2.godina	3.godina	4.godina	5.godina
analiza zemljišta	€ 30	€ 30	€ 30	€ 30	€ 30
priprema zemljišta i osnovno đubrenje	€ 1,333	€ 1,333	€ 1,333	€ 1,333	€ 1,333
Troškovi navodnjavanje	€ 150	€ 150	€ 150	€ 150	€ 150
zamena sistema kap po kap	€ -	€ -	€ 600	€ -	€ -
održavanje plastenika	€ 300	€ 300	€ 300	€ 300	€ 300
zamena pokrivača na plasteniku				€ 6,000	€ 6,000
Mulciranje zemljište	€ 400	€ 400	€ 400	€ 400	€ 400
rasađivanje	€ 300	€ 300	€ 300	€ 300	€ 300
prskanje	€ 250	€ 250	€ 250	€ 250	€ 250
fertigacija	€ 600	€ 600	€ 600	€ 600	€ 600
pokrivanje	€ 50	€ 50	€ 50	€ 50	€ 50
pakovanje	€ 6,400	€ 6,400	€ 6,400	€ 6,400	€ 6,400
prevoz	€ 1,200	€ 1,200	€ 1,200	€ 1,200	€ 1,200
Kamata i glavnica plaćanje	€ 8.316	€ 8.316	€ 8.316	€ 8.316	€ 8.316
amortizacija ulaganja	€ 7,560	€ 7,560	€ 7,560	€ 7,560	€ 7,560
UKUPNI GODIŠNJI OPERATIVNI TROŠKOVI	€ 26,889	€ 26,889	€ 26,889	€ 26,889	€ 32,889

TROŠKOVI RADA

Troškovi rada	1.godina	2.godina	3.godina	4.godina	5.godina
Troškovi rada	€ 3,500	€ 3,500	€ 3,500	€ 3,500	€ 3,500
UKUPNI GODIŠNJI TROŠKOVI RADA	€ 3,500				

KOLIČINA I DOBIT

PRINOSI/ROD PO HEKTARU

Rod po hektaru	Kg po Ha	Cena
Ukupan rod po hektaru	120,000	
poljopri.cena I klase po kg	84,000	€ 0.30
poljopri.cena II klase po kg	36,000	€ 0.12

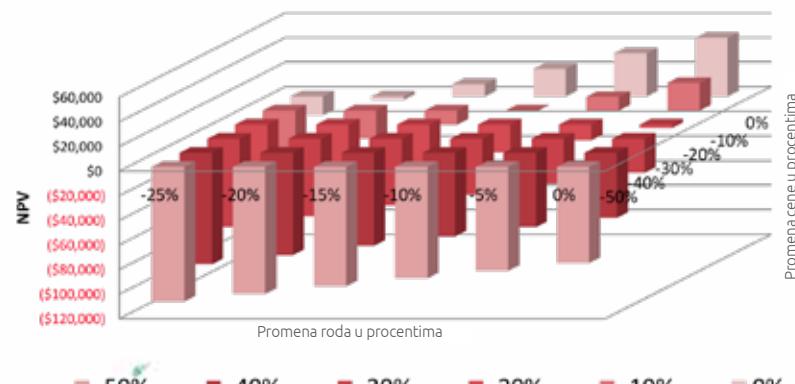
PRODAJA I ZARADA

predračun dobiti i gubitaka	1.godina	2.godina	3.godina	4.godina	5.godina
Prodaja					
I klasa	€ 25,200	€ 25,200	€ 25,200	€ 25,200	€ 25,200
II klasa	€ 4,320	€ 4,320	€ 4,320	€ 4,320	€ 4,320
Ukupna prodaja	€ 29,520	€ 29,520	€ 29,520	€ 29,520	€ 29,520
Ukupni troškovi	€ 30,389	€ 30,389	€ 30,989	€ 30,389	€ 36,389
Neto dobit pre poreza	€ (869)	€ (869)	€ (1,469)	€ (869)	€ (6,869)
Tok gotovine wo amortizacija	€ 6,692	€ 6,692	€ 6,092	€ 6,692	€ 692

POVRAĆAJ ULOŽENOG KAPITALA

Godišnji povraćaj uloženog kapitala za optimalan slučaj ulaganja u paradajz, kada se izračunaju potrebna ulaganja i operativni troškovi od 35.793 evra), uključujući umanjenja na troškove kapitala od 20%, je 537%. Grafikon u nastavku pokazuje profil neto sadašnje vrednosti (NPV), u zavisnosti od promena u ceni i prinosu.

NPV PARADAJZA VS ROD & CENA

PARADAJZ

N A O T V O R E N O M

UČEŠĆE

POTREBNA ULAGANJA

Ulaganja	Ukupno
sistem za navodnjavanje	€ 1 200
UKUPNA POTREBNA ULAGANJA	€ 1,200

OPERATIVNI TROŠKOVI

Operativni troškovi	1. godina	2. godina	3. godina	4. godina	5. godina
proizvodnja rasada (0.12€ po jedinici rasada)	€ 3 000	€ 3 000	€ 3 000	€ 3 000	€ 3 000
analiza zemljišta	€ 30	€ 30	€ 30	€ 30	€ 30
priprema zemljišta i osnovno đubrenje	€ 1 120	€ 1 120	€ 1 120	€ 1 120	€ 1 120
Navodnjavanje, pumpanje i održavanje	€ 150	€ 150	€ 150	€ 150	€ 150
zamena linije kap po kap			€ 600		
Mulciranje zemljišta	€ 400	€ 400	€ 400	€ 400	€ 400
rasađivanje	€ 300	€ 300	€ 300	€ 300	€ 300
zastite biljka	€ 250	€ 250	€ 250	€ 250	€ 250
fertigacija	€ 600	€ 600	€ 600	€ 600	€ 600
pakovanje	€ 4 200	€ 4 200	€ 4 200	€ 4 200	€ 4 200
prevoz	€ 900	€ 900	€ 900	€ 900	€ 900
amotizacija ulaganja	€ 120	€ 120	€ 120	€ 120	€ 120
UKUPNI GODIŠNJI OPERATIVNI TROŠKOVI	€ 11,070	€ 11,070	€ 11,670	€ 11,070	€ 11,070

TROŠKOVI RADA

Troškovi rada	1. godina	2. godina	3. godina	4. godina	5. godina
Troškovi rada	€ 3,500	€ 3,500	€ 3,500	€ 3,500	€ 3,500
UKUPNI GODIŠNJI TROŠKOVI RADA	€ 3,500				

PRINOSI/ROD PO HEKTARU

Rod po hektaru	kg po ha	Cena
Ukupan rod po hektaru	80,000	
paradajz I klase	56,000	€ 0.30
paradajz II klase	24,000	€ 0.12

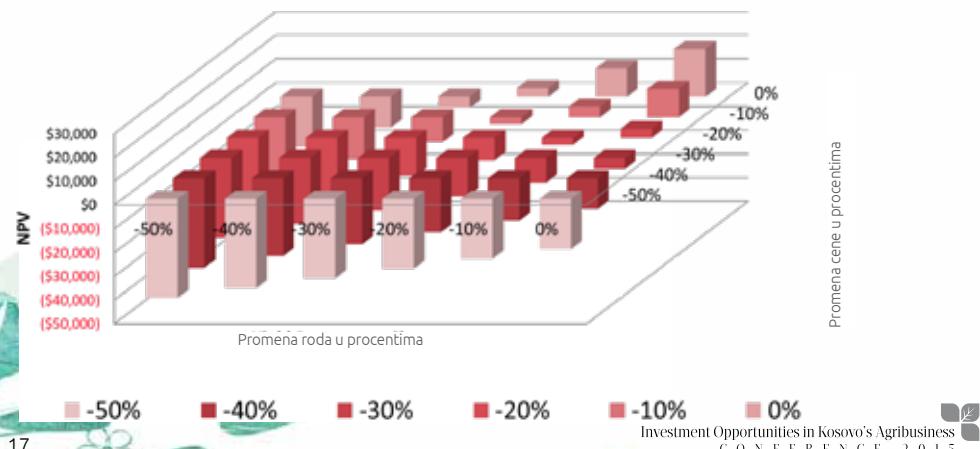
PRODAJA I ZARADA

Predračun dobiti i gubitka	1.godina	2.godina	3.godina	4.godina	5.godina
Prodaja					
paradajz I klase	€ 16,800	€ 16,800	€ 16,800	€ 16,800	€ 16,800
paradajz II klase	€ 2,880	€ 2,880	€ 2,880	€ 2,880	€ 2,880
Ukupna prodaja	€ 19,680				
Ukupni troškovi	€ 14,570	€ 14,570	€ 15,170	€ 14,570	€ 14,570
Neto dobit pre poreza	€ 5,110	€ 5,110	€ 4,510	€ 5,110	€ 5,110

POVRAĆAJ ULOŽENOG KAPITALA

Povraćaj uloženog kapitala za optimalan slučaj ulaganja u paradajz , kada se uраčunaju potrebni troškovi ulaganja i operativni troškovi od 15,770 evra, uključujući i umanjenja troškova kapitala od 20%, daje 25% prosečnog povraćaja uloženog kapitala.

NPV PARADAJAZA VS ROD & CENA

PAPRIKE

PLASTENICI

UČEŠĆE

POTREBNA ULAGANJA

Ulaganja	Ukupno
Podizanje plastenika	€150,000
sistem za navodnjavanje	€ 1,200
UKUPNO POTREBNO ULAGANJE	€ 151,200

OPERATIVNI TROŠKOVI

Operativni troškovi	1. godina	2. godina	3. godina	4. godina	5. godina
proizvodnja rasada (0.13€ po jedinici rasada)	€ 3,250	€ 3,250	€ 3,250	€ 3,250	€ 3,250
analiza zemljišta	€ 30	€ 30	€ 30	€ 30	€ 30
priprema zemljišta i osnovno đubrenje	€ 1,050	€ 1,050	€ 1,050	€ 1,050	€ 1,050
pokrivanje	€ 50	€ 50	€ 50	€ 50	€ 50
Troskovi navodnjavanja	€ 150	€ 150	€ 150	€ 150	€ 150
zamena sistema kap po kap			€ 600		
održavanje plastenika	€ 300	€ 300	€ 300	€ 300	€ 300
zamena pokrivača na plasteniku					€ 6,000
Mulciranje zemljiste	€ 400	€ 400	€ 400	€ 400	€ 400
rasađivanje	€ 300	€ 300	€ 300	€ 300	€ 300
prskanje	€ 230	€ 230	€ 230	€ 230	€ 230
fertigacija	€ 500	€ 500	€ 500	€ 500	€ 500
pakovanje	€ 3,500	€ 3,500	€ 3,500	€ 3,500	€ 3,500
prevoz	€ 800	€ 800	€ 800	€ 800	€ 800
plaćanje kamate i glavnice	€ 8.316	€ 8.316	€ 8.316	€ 8.316	€ 8.316
amortizacija ulaganja	€ 7.560	€ 7.560	€ 7.560	€ 7.560	€ 7.560
UKUPNI GODIŠNJI OPERATIVNI TROŠKOVI	€ 26.436	€ 26.436	€ 27.036	€ 26.436	€ 32.436

TROŠKOVI RADA

Troškovi rada	1. godina	2. godina	3. godina	4. godina	5. godina
Ukupni troškovi rada	€ 3,000	€ 3,000	€ 3,000	€ 3,000	€ 3,000
UKUPNI GODIŠNJI TROŠKOVI RADA	€ 3,000				

PRINOSI/ROD PO HEKTARU

Rod po hektaru	Kg po Ha	Cena
Ukupan rod po hektaru	80,000	
paprika I klase	56,000	€ 0.45
paprika II klase	24,000	€ 0.20

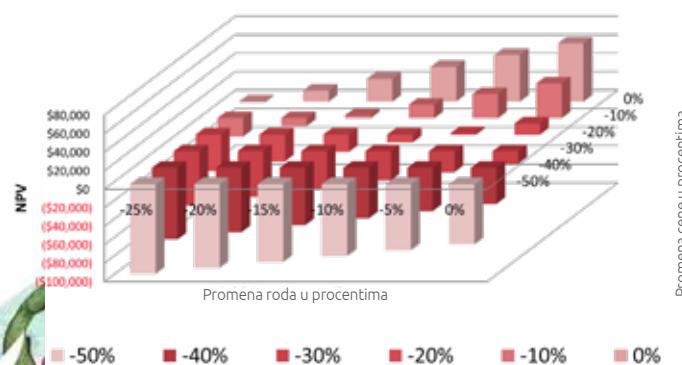
PRODAJA I ZARADA

Predračun dobiti i gubitaka	1. godina	2. godina	3. godina	4. godina	5. godina
Prodaja					
Paprika I klase	€ 25,200	€ 25,200	€ 25,200	€ 25,200	€ 25,200
Paprika II klase	€ 4,800	€ 4,800	€ 4,800	€ 4,800	€ 4,800
Ukupna prodaja	€ 30,000				
Ukupni troškovi	€ 29.436	€ 29.436	€ 30.036	€ 29.436	€ 35.436
Neto dobit pre poreza	€ 564	€ 564	€ (36)	€ 564	€ (5.436)
Paprika I klase	€ 8,124	€ 8,124	€ 7,524	€ 8,124	€ 2.124

POVRAĆAJ ULOŽENOG KAPITALA

Paprika iz plastenika zahteva početno ulaganje od 19,950 evra u plastenik i sistem za navodnjavanje. Izračunavanjem početnog ulaganja i troškova ulaganja i operativnih troškova od 14,890 evra, projekat otkriva povraćaj uloženog kapitala od 42%. Neto sadašnja vrednost (NPV) projekta je 46,076 evra, kada se izračuna trošak kapitala od 20%. Grafikon ispod pokazuje profil neto sadašnje vrednosti u zavisnosti od promena u ceni i prinosu.

NPV PAPRIKA VS ROD & CENA

PAPRIKA NA OTVORENOM

UČEŠĆE

POTREBNA ULAGANJA

Ulaganja	Ukupno
sistem za navodnjavanje	€ 1,200
ostala sitna oprema	€ 250
UKUPNA POTREBNA ULAGANJA	€ 1,450

OPERATIVNI TROŠKOVI

Operativni troškovi	1. godina	2. godina	3. godina	4. godina	5. godina
biljke	€ 1,500	€ 1,500	€ 1,500	€ 1,500	€ 1,500
oranje i drljanje	€ 170	€ 170	€ 170	€ 170	€ 170
pokrivanje	€ 50	€ 50	€ 50	€ 50	€ 50
Navodnjavanje, pumpanje i održavanje	€ 150	€ 150	€ 150	€ 150	€ 150
zamena linije kap po kap			€ 600		
Đubriva	€ 600	€ 600	€ 600	€ 600	€ 600
prskanje	€ 200	€ 200	€ 200	€ 200	€ 200
prevoz	€ 150	€ 150	€ 150	€ 150	€ 150
pakovanje	€ 1,200	€ 1,200	€ 1,200	€ 1,200	€ 1,200
amortizacija ulaganja	€ 145	€ 145	€ 145	€ 145	€ 145
UKUPNI GODIŠNJI OPERATIVNI TROŠKOVI	€ 4,165	€ 4,165	€ 4,765	€ 4,165	€ 4,165

TROŠKOVI RADA

Troškovi rada	1. godina	2. godina	3. godina	4. godina	5. godina
berba prosečno 600 kg po danu (67 dana berbe)	€ 1,005	€ 1,005	€ 1,005	€ 1,005	€ 1,005
radni dani presađivanja	€ 225	€ 225	€ 225	€ 225	€ 225
održavanje presađenog polja	€ 750	€ 750	€ 750	€ 750	€ 750
UKUPNI GODIŠNJI TROŠKOVI RADA	€ 1,980				

KOLIČINA I DOBIT

PRINOSI/ROD PO HEKTARU

Rod po hektaru	Kg po Ha	Cena
ukupan rod po Ha	40,000	
paprike I klase	24,000	€ 0.35
paprike II klase	16,000	€ 0.25

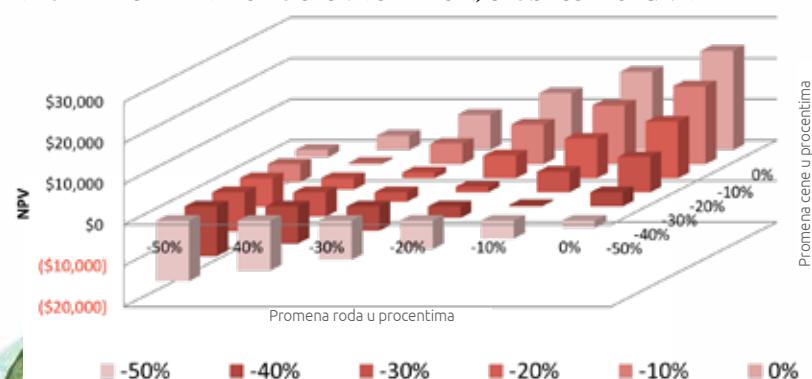
PRODAJA I ZARADA

Predračun dobiti i gubitaka	1. godina	2. godina	3. godina	4. godina	5. godina
Prodaja					
Paprike I klase	€ 8,400	€ 8,400	€ 8,400	€ 8,400	€ 8,400
Paprike II klase	€ 4,000	€ 4,000	€ 4,000	€ 4,000	€ 4,000
ukupna prodaja	€ 12,400				
ukupni troškovi	€ 6,145	€ 6,145	€ 6,745	€ 6,145	€ 6,145
Neto dobit pre poreza	€ 6,255	€ 6,255	€ 5,655	€ 6,255	€ 6,255

POVRAĆAJ ULOŽENOG KAPITALA

Optimalan slučaj ulaganja u papriku , kada se izračunaju potrebni troškovi ulaganja i operativni troškovi od 6,145 evra, uključujući umanjenje troškova kapitala od 20%, pokazuje 80% godišnjeg prosečnog povraćaja uloženog kapitala.

NPV PAPRIKA NA OTVORENOM POLJU VS ROD & CENA

ASPARAGUS

UČEŠĆE

ULAGANJA

Ulaganja	Ukupno
sadni materijal/rasad (ulaganje samo prve godine)	€ 3000
navodnjavanje	€ 1,200
Ostala mala oprema (prva godina)	€ 250
oranje i drljanje	€ 600
đubrivo	€ 300
UKUPNA POTREBNA ULAGANJA	€ 5,350

TROŠKOVI RADA

Troškovi rada	1. godina	2. godina	3. godina	4. godina	5. godina
Ukupan prinos	-	-	3,600	3,900	4,500
Berba kg po danu	100	100	100	100	100
Dani rada	-	-	36	39	45
Troškovi rada po danu	15	15	15	15	15
UKUPNI TROŠKOVI RADA	225	-	540	585	675

OPERATIVNI TROŠKOVI

Kategorija troškova	1. godina	2. godina	3. godina	4. godina	5. godina
Navodnjavanje, pumpanje i održavanja	150	150	150	150	150
zamena linija kap po kap			600		
Đubrivo	560	400	400	400	400
prskanje	190	100	100	100	100
pokrivanje	50	50	50	50	50
amortizacija ulaganja (15 godina)	357	357	357	357	357
UKUPNI GODIŠNJI TROŠKOVI	1,307	1,057	1,657	1,057	1,057

KOLIČINA I DOBIT

PRINOSI PO HEKTARU

prinos po hektaru	1. godina	2. godina	3. godina	4. godina	5. godina
Ukupni prinosi	-	-	3,600	3,900	4,500
Asparagus I klase	-	-	2,520	2,730	3,150
Asparagus II klase	-	-	1,080	1,170	1,350

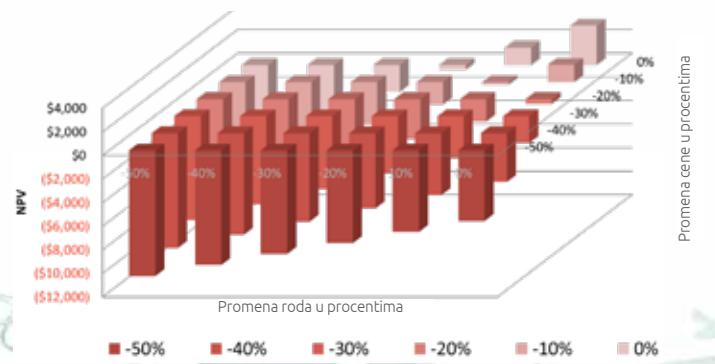
PRODAJA I ZARADA

Predračun dobitaka i gubitaka	1. godina	2. godina	3. godina	4. godina	5. godina
Prodaja					
Količina asparagusa I klase	-	-	2,520	2,730	3,150
Količina asparagusa II klase	-	-	1,080	1,170	1,350
Cena asparagusa I klase	€ 2.00	€ 2.00	€ 2.00	€ 2.00	€ 2.00
Cena asparagusa II klase	€ 1.20	€ 1.20	€ 1.20	€ 1.20	€ 1.20
Ukupna prodaja	€ -	€ -	€ 6,336	€ 6,864	€ 7,920
Ukupni godišnji troškovi	€ 1,532	€ 1,057	€ 2,197	€ 1,642	€ 1,732
Neto dobit pre poreza	-€ 1,532	-€ 1,057	€ 4,139	€ 5,222	€ 6,188

POVRAĆAJ ULOŽENOG KAPITALA

Ulaganje u asparagus donosi povraćaj uloženog kapitala od 45% kada se uраčunaju troškovi početnog ulaganja i operativni troškovi od 11,682 evra. Projekti imaju pozitivnu neto sadašnju vrednost (NPV) od 3,331 evra. Grafikon ispod pokazuje profil neto sadašnje vrednosti (NPV), u zavisnosti od promena u ceni i prinosima.

NPV ASPARAGUSA PRINOS/ROD VS & CENA

ZELENA SALATA

UČEŠĆE

ULAGANJA

Ulaganja	Jedinica po ha	Troškovi po jedinici	Ukupno
sistem za navodnjavanje	1	€ 1,200	€ 1,200
sitna oprema	1	€ 250	€ 250
UKUPNA POTREBNA ULAGANJA			€ 1,450

OPERATIVNI TROŠKOVI

Operativni troškovi	1. godina	2. godina	3. godina	4. godina	5. godina
biljke	€ 6,000	€ 6,000	€ 6,000	€ 6,000	€ 6,000
oranje i drljanje	€ 170	€ 170	€ 170	€ 170	€ 170
Navodnjavanje, pumpanje i održavanje	€ 150	€ 150	€ 150	€ 150	€ 150
zamena sistema kap po kap	-	€ -	€ 600	-	-
đubrenje veštačkim đubrivom	€ 520	€ 520	€ 520	€ 520	€ 520
prskanje	€ 190	€ 190	€ 190	€ 190	€ 190
pokrivanje	€ 50	€ 50	€ 50	€ 50	€ 50
pakovanje po glavici	€ 3,750	€ 3,750	€ 3,750	€ 3,750	€ 3,750
amortizacija ulaganja	145	145	145	145	145
UKUPNI GODIŠNJI OPERATIVNI TROŠKOVI	€ 10,975	€ 10,975	€ 11,575	€ 10,975	€ 10,975

TROŠKOVI RADA

Troškovi rada	1. godina	2. godina	3. godina	4. godina	5. godina
berba prosečno 3000 glavica dnevno (50 dana berbe)	€ 750	€ 750	€ 750	€ 750	€ 750
radni dan presađivanja	€ 600	€ 600	€ 600	€ 600	€ 600
održavanje presađene njive	€ 450	€ 450	€ 450	€ 450	€ 450
UKUPNI GODIŠNJI TROŠKOVI RADA	€ 1,800				

KOLIČINA I DOBIT

PRINOSI/ROD PO HEKTARU

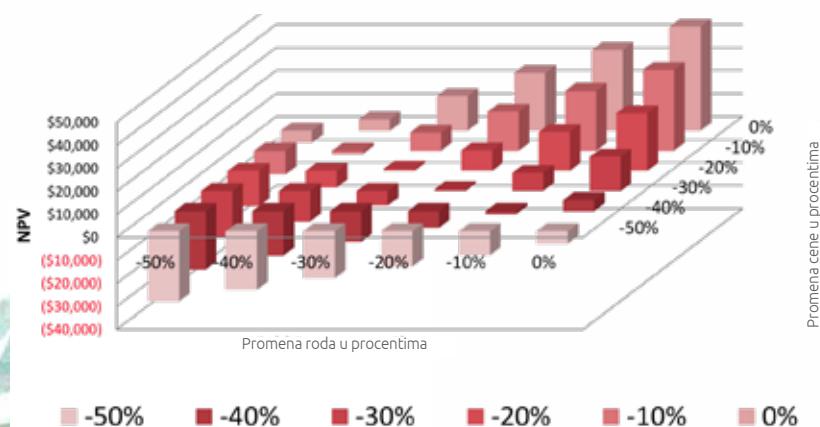
Rod po hektaru	Kg po ha	Cena
ukupan rod po hektaru	0	
zelena salata I klase	120,000	€ 0.20
zelena salata II klase	30,000	€ -

Predračun dobiti i gubitaka	1. godina	2. godina	3. godina	4. godina	5. godina
Prodaja					
Zelena salata I klase	€ 24,000.00	€ 24,000.00	€ 24,000.00	€ 24,000.00	€ 24,000.00
Zelena salata II klase	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Ukupna prodaja	€ 24,000				
Ukupni troškovi	€ 12,775	€ 12,775	€ 13,375	€ 12,775	€ 12,775
Neto dobit pre poreza	€ 11,225	€ 11,225	€ 10,625	€ 11,225	€ 11,225

POVRAĆAJ ULOŽENOG KAPITALA

Povrćaj uloženog kapitala za optimalan slučaj ulaganja u zelenu salatu, kada se uračunaju potrebnici troškovi ulaganja i operativni troškovi od 14,225 evra, uključujući umanjenje troškova kapitala od 20%, rezultira sa 78% prosečnog povraćaja uloženog kapitala. Ispod ćete naći profil neto sadašnje vrednosti (NPV) za zelenu salatu, u zavisnosti od cene i prinosa.

NPV ZELENE SALATE VS ROD & CENA

KORNIŠONI

UČEŠĆE

POTREBNA ULAGANJA

Ulaganja	Ukupno
Sistem za navodnjavanje	€ 1,200
Sitna oprema	€ 200
UKUPNA POTREBNA ULAGANJA	€ 1,400

TROŠKOVI RADA

troškovi rada	1. godina	2. godina	3. godina	4. godina	5. godina
berba prosečno 400 kg dnavno (100 dana berbe)	€ 1,500	€ 1,500	€ 1,500	€ 1,500	€ 1,500
radni dani za presađivanje	€ 150	€ 150	€ 150	€ 150	€ 150
održavanje	€ 600	€ 600	€ 600	€ 600	€ 600
UKUPNI TROŠKOVI RADA	€ 2,250				

OPERATIVNI TROŠKOVI

Operativni troškovi	1. godina	2. godina	3. godina	4. godina	5. godina
biljke	€ 1,200	€ 1,200	€ 1,200	€ 1,200	€ 1,200
oranje i drljanje	€ 170	€ 170	€ 170	€ 170	€ 170
pokrivanje	€ 50	€ 50	€ 50	€ 50	€ 50
Navodnjavanje, pumpanje i održavanje	€ 150	€ 150	€ 150	€ 150	€ 150
zamena linije kap po kap	€ -	€ -	€ 600	€ -	€ -
đubriva	€ 600	€ 600	€ 600	€ 600	€ 600
prskanje	€ 200	€ 200	€ 200	€ 200	€ 200
pakovanje	€ 400	€ 400	€ 400	€ 400	€ 400
prevoz	€ 150	€ 150	€ 150	€ 150	€ 150
amoritizacija ulaganja	€ 140	€ 140	€ 140	€ 140	€ 140
UKUPNI GODIŠNJI OPERATIVNI TROŠKOVI	€ 3,060	€ 3,060	€ 3,660	€ 3,060	€ 3,060

KOLIČINA I DOBIT

PRIHODI/ROD PO HEKTARU

Rod po hektaru	Kg po Ha	Cena
Ukupan rod po hektaru	40,000	
kornišoni I klase	24,000	€ 0.30
kornišoni II klase	16,000	€ 0.25

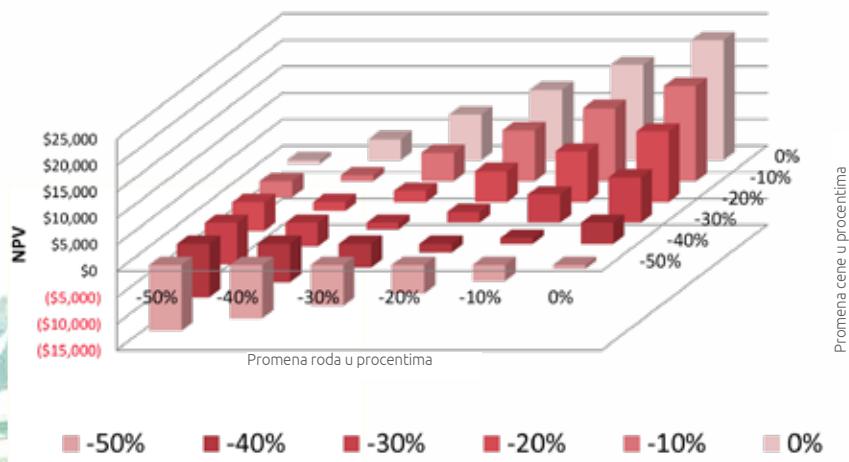
PRODAJA I ZARADA

Predračun dobitka i gubitaka	1. godina	2. godina	3. godina	4. godina	5. godina
Prodaja					
Kornišoni I klase	€ 7,200	€ 7,200	€ 7,200	€ 7,200	€ 7,200
Kornišoni II klase	€ 4,000	€ 4,000	€ 4,000	€ 4,000	€ 4,000
Ukupna prodaja	€ 11,200				
Ukupni troškovi	€ 5,310	€ 5,310	€ 5,910	€ 5,310	€ 5,310
Neto dobit pre oporezivanja	€ 5,890	€ 5,890	€ 5,290	€ 5,890	€ 5,890

POVRAĆAJ ULOŽENOG KAPITALA

Povraćaj uloženog kapitala za optimalan slučaj ulaganja u korništene, kada se uračunaju potrebnici troškovi ulaganja i operativni troškovi od 6,710 evra, uključujući i umanjenje troškova kapitala od 20%, rezultira sa 85% prosečnog povraćaja uloženog kapitala.

NPV KORNİŞONA VS ROD & CENA

IZVORI INFORMACIJA:

USAID / Program Poljoprivredni Razvoj i Ruralne Mogućnosti

USAID / Program Nove Mogućnosti za Poljoprivredu (završen u februaru 2015.)

Trgovinski bilans poljoprivrede na Kosovu 2007 do 2013 - Helvetas Sviss
InterCooperation Kosovo

Kosovski Zeleni Izveštaj 2014 - Ministarstvo poljoprivrede , šumarstva i ruralnog razvoja

Studija poljoprivrednog sektora na Kosovu - Recura - pripremljen za 'Eye' Projekat

